

VELİ BÜLTENİ

DEĞERLER EĞİTİMİ – HOŞGÖRÜ

Hoşgörü sözcüğü genel olarak anlayış, saygı, mazur görme, medeni olma, kabul etme, rahatsız olmama, farklılıklara ve farklı görüşlere sınır koymama, farklılıklara olumsuz tepki göstermeme ve karşıt fikirlerin karşılıklı anlayış içerisinde tartışılması gibi çok geniş bir yelpazeyi içerir.

Hoşgörü kavramında 'kabul' tavrının ağır basması 'tahammül ve katlanma' unsurlarının oluşmasını engeller. Bu yönüyle de hoşgörü, içinde geçen 'hoş' kelimesinin yansımalarını taşımaktadır. Hoşgörüde rahatsız olma, katlanma ve tahammül benzeri olumsuz duygulara yer olamaz.

Hoşgörü insan hayatını düzenleyen, karşılıklı saygı, huzur ve barış ortamını pekiştiren, insanlar arasında olumlu düşünce ve duyguların ortaya çıkmasına imkân veren bir değerdir.

Hoşgörüü oluşturan unsurlar:

1) “Ehemiyyet/Önem”: Hoşgörü konusu olan şey önemlidir. Önemli olmayan bir şeye karşı hoşgörü gösterilmesi değil kayıtsız kalınması söz konusudur. Kayıtsızlığın olduğu yerde ise hoşgörüden bahsedemeyiz.

2) “Meşruiyeti kabullenme”: Hoşgörü gösterilecek şeyin öncelikle varlığının kabullenilmesi gerekir. Buradaki kabul, benimseme ve uygulama anlamında değildir. Kabulden kast edilen, ortada farklı bir davranış, inanç, düşünce olduğunu kabul ederek bu mevcut duruma karşı alınacak tavırda hak ve adaletin esas alınmasıdır.

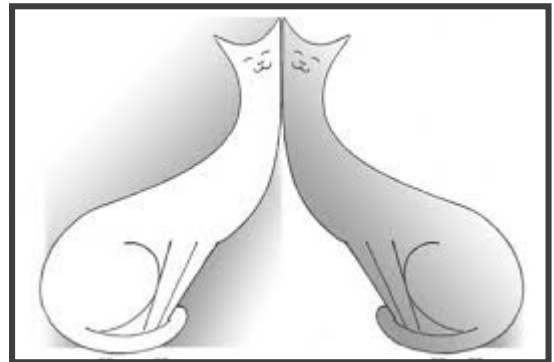
3) “Engellememe”: Farklılık olarak ortaya çıkan şeyin zorla ortadan kaldırılmaya çalışılması hiçbir şekilde olumlu sonuçlar doğurmaz. Hoşgörüde farklı davranış, inanç, düşünce ve yaşayışlara müdahale edilmesi söz konusu olamaz.

4) “Farklılıklara açık olma”: Farklılığın olmadığı yerde hoşgörüden bahsetmek mümkün değildir. Hoşgörünün konusu olan farklılıklar yaşam tarzı, din, dil, cinsiyet, etnik yapı, düşünce vb. farklılıklardır.

5) “Olumsuz tavır sergilememe”: Hoşgörü negatif bir duygu barındırmadığından, hoşgörü sahibi birey hoş gördüğü şeye karşı olumsuz bir tavır sergilemez.

Değerler Eğitimi programı içinde “Hoşgörü”yü işleyeceğimiz çalışmalarda hedeflerimiz:

- Farklılıklara saygı göstermenin önemini anlama,
- Başkalarının duygu ve düşüncelerini anlamının önemi ile ilgili farkındalık kazandırma,
- Hoşgörünün hayatımızdaki önemini fark ettirmedir.

HOŞGÖRÜ SAHİBİ ÇOCUKLAR YETİŞTİREBİLMEK İÇİN...

Çocuklar yaşamlarındaki ilk anlardan itibaren çevrelerindeki önem verdikleri yetişkinleri model alırlar. Anne baba nasıl bir çocuk yetiştirmek istiyorsa ve ondan ne tür davranışlar bekliyorsa davranışlarıyla çocuğuna model olmalıdır. Ebeveynin olumlu davranışları, söz ve ikazlardan daha önemlidir.

Çocuklar:

- 1 yaşında farklılıkları fark ederler.
- 2 yaşında farklılıklar hakkında konuşur ve bunlarla ilgili sorular sorarlar.
- 3 yaşında, önyargılar oluşturur, insanların belli özelliklerinden rahatsızlık duyduklarını belli ederler (ten rengi, toplumsal cinsiyet, fiziksel engellilik, dil vb.).
- 4 yaşında insanların farklı özelliklerinin nedenlerine ilişkin kendi kuramlarını oluştururlar.
- 5 yaşında zihni sorularla doludur: Kendisine ait özelliklerin hangilerinin kalıcı hangilerinin değişebilir olduğunu merak ederler.

Erken çocukluk döneminde çocuklar, çatışma, kızgınlık gibi hislerle, yaratıcı ve şiddetten arınmış yollarla başa çıkmak yerine farklılıklara hoşgürsüzlük göstermenin kabul edilebilir bir tepki olduğunu öğrenmeye daha yatkındırlar. Çocuğun çevresindeki ayrımcı tutumlardan etkilenmemesi, farklı kültür, grup ve bireylere hoşgörüyle yaklaşması için bazı becerilere sahip olması gerekmektedir. Çocuklar, küçük yaşlardan itibaren anne babalarının nelere hoşgörü gösterip nelere göstermediğini fark ederler ve bu farkındalık çocuğun tutumlarını büyük ölçüde etkiler. Her konuda olduğu gibi hoşgörü konusunda da çocuğuna olumlu örnek olmak isteyen ebeveyn kendi bakış açısını fark etmeli, sözleri ve davranışlarıyla tutarlı bir model oluşturmalıdır.

Öneriler:

- Çocuklarınızla olan konuşmalarınızda genelleyen “biz” ya da “yapılır, edilir” vb. ile kurulan cümlelerden kaçının. “Biz böyle yapıyoruz” ya da “böyle yapılır” yerine “ben bunu böyle yapıyorum” ya da “biz bizim evde böyle yapıyoruz, siz belki farklı yapıyorsunuzdur, ikisi de geçerli” cümleleri daha uygun olur.
- Her farklılıkta insanların benzerliklerini bulun. “Her insan güler, ağlar, yemek yer, çalışır, oynar, çünkü insanız. Ama bunları yapma ve uygulama biçimlerimiz farklıdır. Bu uygulamaların diğerinden daha iyi olan tek bir yolu yoktur. Hepsi insanların ihtiyaçlarını karşılar.” açıklaması yapılabilir.
- Çocuklarınıza seçtiğiniz okuma kitaplarının farklılıklara hoşgörüyle yaklaşan, önyargıdan uzak kitaplar olmasına dikkat etmeniz önemlidir.

- Çocuğunuzu farklı kültürlerin edebiyatı, yemekleri, müziği, sanatı ile tanıştırmaya çalışın. Farklı kültürleri tanınması onun farklılıklara alışmasını ve yaklaşımlarının daha hoşgörülü olmasını sağlayacaktır. Bu onun kafasındaki ön yargıları kıracaktır. Sadece kendi aile yapılarına benzeyen, aynı sosyo-ekonomik düzeydeki insanları gören çocuk kendisine benzemeyen herkesi eleştirebilir. Böylelikle çocuğunuzu bu tarz yaklaşımlardan uzaklaştırmış olursunuz.
- Çocuğunuzun olayları birden fazla açıdan değerlendirebilmesi için onunla bir konuyu konuşurken farklı açılardan değerlendirmeler yapmaya çalışın.

Kaynaklar:

ERDEN, M. ÖMEROĞLU, E., KANDIR, A., YENİCE, B., AYHAN, N., UZUN, Ş., EREN, Z., DEMİRCAN, C., AKÇAR, Ş. (2006). Erken Çocuklukta Farklılıklara Saygı Eğitimi El Kitabı. İstanbul: Kadın Emeğini Değerlendirme Vakfı.

KARATEKİN, N.G. (2005). Helik – Karakter Okulu Aile Seti. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

ÖLMEZ ATALAY, Y. (2008). Felsefi Açıdan Tolerans ve Hoşgörü. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.